

Jasne zasady i stabilne źródło finansowania – nowa odsłona programu Czyste Powietrze już wkrótce

31 marca 2025 r. ruszy nabór wniosków w nowej odsłonie programu Czyste Powietrze. Dzięki reformie programu ukierunkowano pomoc na osoby szczególnie narażone na ubóstwo energetyczne, uszczelniono zasady dofinansowań, wzmocniono rolę gmin w programie przez powierzenie im roli operatorów. Budżet programu został zasilony 10 mld zł bezzwrotnych dotacji ze środków Funduszu Modernizacyjnego.

Czyste Powietrze jest największym przedsięwzięciem, jakie realizuje NFOŚiGW we współpracy z WFOŚiGW. Pod nadzorem Ministerstwa Klimatu i Środowiska NFOŚiGW wdraża ogólnopolski program Czyste Powietrze – odpowiada za przygotowanie zasad programu, w tym dokumentacji i wytycznych, jak również za zapewnienie we współpracy z odpowiednimi resortami finansowania programu. Z kolei WFOŚiGW jako odrębne, niezależne jednostki, zajmują się przyjmowaniem, rozpatrywaniem, rozliczaniem wniosków o dofinansowanie i wypłatą środków w programie na terenie swoich województw.

Co nowego w programie?

- **Obowiązkowe potwierdzenie standardu energetycznego przed i po inwestycji.**
- **Warunki najwyższego dofinansowania uzależnione od kryterium dochodowego i standardu energetycznego budynku.**
- **Ogólnopolski system operatorów – bezpłatne wsparcie dla beneficjentów najwyższego i podwyższonego poziomu dofinansowania. Operatorzy programu bezpłatnie pomogą osobom o najniższych dochodach na ścieżce dofinansowania, realizacji przedsięwzięcia i jego rozliczenia. Operatorami w pierwszej kolejności będą gminy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW).**

- **Racjonalizacja wydatków – maksymalne kwoty dotacji w poszczególnych rodzajach kosztów kwalifikowanych, w tym limity dotacji jednostkowych na m² powierzchni ocieplenia.**

Dla kogo program Czyste Powietrze?

Nowa odsłona programu skierowana jest do osób fizycznych, które są właścicielami lub współwłaścicielami domu jednorodzinnego lub wydzielonego w nim lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą. Minimalny okres tej własności musi wynosić 3 lata przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Wymóg ten nie dotyczy sytuacji spadkowych.

Na jeden budynek lub lokal mieszkalny można dostać jedno dofinansowanie, a beneficjentem można być tylko raz.

Dotacja jest wypłacana przez WFOŚiGW w całości lub w maksymalnie trzech częściach. Do dofinansowania kwalifikują się inwestycje tylko w tych budynkach, które uzyskały pozwolenie na budowę do 31.12.2020 r. Dopuszcza się pozostawienie kominków wykorzystywanych na cele rekreacyjne, ale pod warunkiem, że spełniają wymagania ekoprojektu oraz docelowe wymogi uchwał antysmogowych obowiązujących na danym terenie oraz nie są głównym źródłem ogrzewania.

Wyższe progi dochodowe

Program zakłada trzy poziomy dofinansowania według progów dochodowych w gospodarstwie domowym, które zostały podwyższone.

- **Poziom najwyższy** – do 100% kosztów kwalifikowanych netto – obowiązuje przy średnim miesięcznym dochodzie do 1 300 zł na osobę w gospodarstwach wieloosobowych lub do 1 800 zł w gospodarstwie domowym jednoosobowym, oraz dla tych, którzy mają ustalone prawo do jednej z czterech form zasiłku określonych w programie (tj. zasiłku stałego, okresowego, rodzinnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego). Roczny przychód z tytułu prowadzenia przez wnioskodawcę lub małżonka wnioskodawcy działalności gospodarczej może wynosić maksymalnie dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Dofinansowanie w najwyższym progu przewidziano tylko dla ubogich energetycznie, czyli dla właścicieli budynków lub lokali, w których zapotrzebowanie na energię użytkową do ogrzewania wynosi powyżej 140 kWh/m² rocznie.

- **Poziom podwyższony** – do 70% kosztów kwalifikowanych netto – obowiązuje przy miesięcznym dochodzie do 2 250 zł na osobę lub 3 150 zł w gospodarstwach jednoosobowych. Roczny przychód z tytułu prowadzenia przez wnioskodawcę lub małżonka wnioskodawcy działalności gospodarczej może wynosić maksymalnie czterdziestokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę.
- **Poziom podstawowy** – dotacja do 40% kosztów kwalifikowanych netto – jest dla tych, których roczny dochód nie przekracza 135 000 zł.

Warto przypomnieć, że podatek od towarów i usług (VAT) nie jest kosztem kwalifikowanym, zatem jego koszt będzie ponosił zawsze beneficjent.

Potwierdzony standard energetyczny domu

W ramach programu wprowadzono ponadto wymóg obowiązkowego potwierdzenia standardu energetycznego budynku – zarówno przed przeprowadzeniem inwestycji, jak i po. Mają do tego posłużyć:

- **przed realizacją przedsięwzięcia** – audyt energetyczny wraz z dokumentem podsumowującym audyt energetyczny (określą, jaki jest stan energetyczny budynku i jakie prace należy wykonać, żeby zmniejszyć zapotrzebowanie na energię do ogrzewania),
- **po realizacji przedsięwzięcia** – świadectwo charakterystyki energetycznej (potwierdzi zmniejszenie zapotrzebowania na energię do ogrzewania).

Oba te dokumenty muszą być podpisane przez osobę wpisaną do rejestru osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (wykaz Ministerstwa Rozwoju i Technologii na stronie: rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych), powinny być poprzedzone wizytą w domu. Na audyt i świadectwo można również pozyskać dotację z programu Czyste Powietrze – łącznie do 1 600 zł.

Operator. Kto to, komu i w czym może pomóc?

W ramach reformy wprowadzono ogólnopolski system operatorów. Operatorzy będą bezpłatnie wspierać beneficjenta krok po kroku, od podjęcia decyzji o dofinansowaniu, przez realizację przedsięwzięcia aż do jego zakończenia i rozliczenia. Najwyższy poziom dofinansowania będzie dostępny tylko przy wsparciu operatora. Podobna sytuacja dotyczy dotacji z prefinansowaniem. W przypadku poziomu podwyższonego będzie to opcja do wyboru.

W pierwszym etapie operatorami będą gminy i WFOŚiGW, w kolejnym również inne podmioty. Nabór na gminnych operatorów rozpoczął się 7 marca. Za swoją pracę operatorzy dostaną ryczałtowe wynagrodzenie – 1700 zł za każdego skutecznie obsłużonego beneficjenta.

Prefinansowanie na nowych zasadach

Prefinansowanie (zaliczka) w nowej odsłonie programu Czyste Powietrze możliwe jest tylko przez operatora i tylko w najwyższym oraz podwyższonym poziomie dofinansowania. Zaliczka wynosi do 35% i jest uwarunkowana przedłożeniem wraz z wnioskiem o dofinansowanie maksymalnie trzech umów z wykonawcami na realizację przedsięwzięcia. WFOŚiGW będzie wypłacał zaliczkę na konto wykonawcy na podstawie: dyspozycji beneficjenta, faktury zaliczkowej oraz listy sprawdzającej operatora, potwierdzającej spełnienie warunków programu.

Racjonalne wydatki

W nowym Czystym Powietrzu określone zostały maksymalne kwoty dotacji w poszczególnych rodzajach kosztów kwalifikowanych. Ograniczono także poziom dofinansowania do prac towarzyszących niezbędnym do realizacji przedsięwzięcia, ale niebędących jego głównym elementem. Wyznaczono limity dotacji jednostkowych na metr kwadratowy powierzchni ocieplenia stropów, podłóg i ścian oraz za okna.

Lista zielonych materiałów i urządzeń tzw. lista ZUM

Beneficjenci programu Czyste Powietrze mogą skorzystać z listy ZUM, która pomaga w wyborze urządzeń i materiałów kwalifikujących się do dofinansowania. Lista ZUM jest obowiązkowa w przypadku wyboru: pomp ciepła, kotłów zgazowujących drewno oraz kotłów na pellet. Obecnie na

liście znajdują się tylko te pompy ciepła, które mają badania z europejskiego laboratorium, potwierdzające zadeklarowane przez producenta parametry urządzenia.

Szczegółowe informacje o programie są dostępne na stronie: czystepowietrze.gov.pl/